

Motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever

Motion av Hanna Wistrand (L)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Emilia Bjuggren

Sammanfattning av ärendet

Hanna Wistrand (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslår hon att staden bör utreda möjligheten att erbjuda demokrati-praoplatser för stadens högstadieelever, för att på så sätt öka förståelsen och kunskapen i hur lokal demokrati fungerar och hur den genomförs i Stockholm.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Järva stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret tror som motionären att förslaget skulle kunna leda till ökad insikt i demokratins processer men konstaterar att det kan vara svårt att hitta relevanta arbetsuppgifter för prao-elever. Dessutom betonar stadsledningskontoret att demokrati-prao är ett avsteg från den praktiska arbetslivsorientering som prao syftar till.

Arbetsmarknadsnämnden ställer sig tveksamma till om prao på en förvaltning är ett fungerande sätt att öka kunskaperna om demokratiska processer och menar att det i så fall skulle behöva kombineras med utbildningstillfällen. Man konstaterar också att det är svårare att hitta lämpliga arbetsuppgifter inom administrativa verksamheter jämfört med operativa verksamheter; i alla fall när det gäller feriejobb.

Kulturnämnden konstaterar att man inom kulturförvaltningen redan erbjuder praoplatser för ett mindre antal högstadieelever. Detta har fungerat väl och har gett eleverna insikt i de demokratiska processerna. Dock har en förutsättning för det varit att handledarna kunnat avsätta mycket tid och haft ett stort eget engagemang.

Utbildningsnämnden ser positivt på att elever från stadens skolor erbjuds praoplats i stadens förvaltningar. Utbildningsförvaltningen har också regelbunden kontakt med stadens förvaltningar och bolag så väl som med andra myndigheter för att ordna praoplats. Utbildningsnämnden konstaterar att ett rent fokus på demokratiuppdraget inte är förenligt med gällande lagstiftning.

Bromma stadsdelsnämnd anser att förslaget sannolikt skulle ha den effekt motionären önskar men ser svårigheter i att kontinuerligt kunna erbjuda praoplats. Detta då det krävs att en hel del arbetstid avsätts både för handledning och för att hitta meningsfulla arbetsuppgifter till eleverna. Det senare kompliceras också ytterligare av den sekretess som råder inom stora delar av nämndens ansvarsområden.

Järva stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget och menar att dessa praoelever också skulle kunna tillföra kunskap till förvaltningen i frågor som rör kommunikation med medborgarna. Nämnden anser vidare att ett mottagande av praoelever skulle kunna ha en positiv påverkan för kompetensförsörjningen i framtiden om fler ungdomar får upp ögonen för att arbeta inom kommunal förvaltning.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Det är av stor vikt för vår demokratis fortlevnad att alla medborgare har en förståelse för och insyn i de demokratiska processerna och hur de offentliga organen arbetar. Jag delar motionärens bild av att praoplats i centrala delar av våra förvaltningar skulle kunna ge något fler högstadiel elever en sådan förståelse och insyn. Jag tror inte heller, som vissa remissinstanser antytt, att en prao med fokus på demokrati skulle behöva stå i något slags motsatsförhållande till grundsyftet med prao, det vill säga att ge våra ungdomar kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval. Det finns ju, som också nämns i något remissvar, ett värde för kompetensförsörjningen inom kommunal administration.

Därmed inte sagt att det inte finns problem med förslaget. Alla verksamheter som tar emot prao-elever kommer att behöva sätta av en hel del tid för handledning och för att hitta meningsfulla arbetsuppgifter. Det senare kan som de flesta remissinstanser skriver vara än svårare inom administrativa verksamheter, som våra centrala förvaltningar, än inom operativa verksamheter.

Vi måste alltså också förhålla oss till vilka resurser som läggs på detta i förhållande till annat. De förvaltningar som redan tar emot prao-elever och som upplever att det fungerar bra, gör det i relativt begränsad skala. Innan vi inför en central samordning bör vi aktivt uppmana fler av våra förvaltningar, verksamheter och bolag att ta emot prao-elever på sätt som fungerar för just deras verksamhet.

Bilaga

Motion om inför demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadiel elever, dnr KS 2023/1147-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att kommunstyrelsen beslutar att föreslå för kommunfullmäktige att bifalla motionen
2. Att därutöver anföra

Vi gläds åt Kulturförvaltningens positiva gensvar på Liberalernas motion. Att Kulturförvaltningens praoelever, som får praoa på förvaltningens centrala administration, får träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i stadshuset samt delta vid nämndsammanträde tyder också på att förvaltningen delar och förstår intentionerna i motionen. Av förvaltningens svar framgår att prao-eleverna visat intresse för den demokratiska processen och tycker att det varit spännande att få besöka stadshuset och politikerna. Här kan Kulturförvaltningens rutiner i frågan ligga till grund så att fler av stadens förvaltningar kan ta efter.

Vi noterar även stadsdelsförvaltningens positiva svar där exempel på positiva bidrag som förvaltningen får genom att ha högstadiееlever som praktiserar på deras förvaltning lyfts fram. Detta är något Liberalerna gärna ser mer av och uppmuntrar.

Utbildningsförvaltningen menar att prao ska gå ut på att lära sig yrken, och motsätter sig därför Liberalernas motion. Vi förstår det som att förvaltningen missförstått motionens intention, detta då vi ser att yrken i exempelvis förvaltningsledningar också i högsta grad utgör yrken. Från stadens sida skulle praoplatser inom rotlar, nämndsekreteriat eller förvaltningsledningsstaber vara mycket givande för studenter och elever. Under den nuvarande mandatperioden har Liberalerna i Stockholm stad exempelvis haft flertalet praktikanter på vårt partikansli.

Som inspiration skulle Utbildningsförvaltningen kunna ta kontakt med kulturförvaltningen vars praoelever, som får praoa på förvaltningens centrala administration, får träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i Stadshuset samt delta vid nämndsammanträden. Prao-eleverna har visat intresse för den demokratiska processen och tyckt att det varit spännande att få besöka stadshuset och politikerna och få mer insyn i beslutsprocesserna.

Slutligen, så anser Liberalerna att staden bör gå före som ett gott exempel. Vill vi locka fler aktörer från näringslivet att ta emot praoelever så bör våra förvaltningar och bolag göra likadant. Det blir rätt märkligt när borgarrådet som argument mot demokratiprao på bland annat Stadsledningskontoret anför att det kräver tid från medarbetare som ska vara handledare. Med tanke på hur svårt skolorna i vår stad har att få fram praoplatser behöver alla verksamheter hjälpa till.

Det är förväntan vi har på näringslivet och då bör vårt eget Stadsledningskontor liksom andra centrala förvaltningar föregå med gott exempel. Detta skulle gynna både

våra elever som får en större insikt av hur deras kommun fungerar och samtidigt skapa en ny kontaktyta mellan staden och våra unga.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 2 oktober 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jan Jönsson (L) som är likalydande med Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Hanna Wistrand (L) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I den beskriver hon att prao har återinförts som obligatorium i högstadiet men att skolor och elever har svårt att ordna relevanta praoplatser. För att bidra till att höja högstadieelevers demokratikunskap föreslår motionären att stadens förvaltningar ska erbjuda praoplatser centralt inom förvaltningskontoren. Den centrala placeringen anses viktig för att bidra till en ökad insikt i hur kommunala verksamheter styrs och fungerar i praktiken, hur man som medborgare kan engagera sig i kommunala frågor, samt för att bidra till stadens attraktivitet som framtida arbetsgivare.

Mot denna bakgrund föreslår motionens författare:

- Att utreda möjligheten att erbjuda demokrati-praoplatser för stadens högstadieelever, för att på så sätt öka förståelsen och kunskapen i hur lokal demokrati fungerar och hur den genomförs i Stockholm.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, kulturnämnden, utbildningsnämnden, Bromma stadsdelsnämnd och Järva stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Praktisk arbetslivsorientering (prao) är en viktig del för ungdomars studie- och yrkesval vilket ligger i linje med stadens verksamhetsområdesmål 3.2 I Stockholm ska alla ges möjlighet till ett eget jobb.

Stadsledningskontoret anser att prao på förvaltningskontoren har potential att bidra positivt till att stärka demokratikunskaperna hos högstadieelever. En förutsättning är att förvaltningarna kan tillhandahålla relevanta och meningsfulla arbetsuppgifter samt att det finns utrymme för personalen att hantera handledarskapet som krävs. Redan idag erbjuds unga 16-19 år feriejobb på förvaltningskontoren runt om i staden. Erfarenheterna från arbetet med feriejobb visar att det ofta finns utmaningar att hitta just relevanta och meningsfulla jobb inom administrativa verksamheter jämfört med mera operativa verksamheter.

Stadsledningskontoret vill betona att syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval och att eleverna via prao ska få erfarenheter av yrkeslivet och inblick i hur arbetslivet fungerar. Att erbjuda demokrati-praoplatser, som föreslås i motionen, ligger därför inte helt i linje med syftet med den praktiska arbetslivsorienteringen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunfullmäktige beslutar att

Hanna Wistrands (L) motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2024 följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutade att hänvisa till förvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Reservation av Christina Tufvesson (L), se Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att det finns utmaningar med att förmedla kunskap om kommunal styrning och beslutsprocesser i det dagliga arbetet inom en huvudsakligen administrativ verksamhet. Förvaltningen anser därför att det är tveksamt om prao på huvudkontoret skulle ge de rätta förutsättningarna för att lära sig mera om den demokratiska processen och därmed medföra önskad effekt för deltagarna. För att öka kunskapen om demokrati skulle praoperioden behöva ha ett tydligare fokus på information och utbildning om hur kommunala verksamheter styrs och hur beslut fattas, eventuellt följt av placering inom någon av förvaltningens verksamheter.

Redan idag erbjuds unga i åldern 16-19 år feriejobb vid arbetsmarknadsförvaltningens huvudkontor. Bland annat mot bakgrund av erfarenheterna från arbetet med feriejobb bedömer arbetsmarknadsförvaltningen att det finns vissa utmaningar med den insats som beskrivs i motionen. Det är ofta svårare att hitta relevanta och meningsfulla arbetsuppgifter för feriejobbande ungdomar inom administrativa verksamheter jämfört med mera operativa verksamheter. Arbetsmarknadsförvaltningen ser därför en risk för att samma utmaningar skulle gälla vid ett eventuellt införande av demokratiprao för högstadieelever.

Kulturnämnden

Kulturnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 februari 2024 följande.

Kulturnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen

Särskilt uttalande av Isabel Smedberg-Palmqvist (L), se Reservationer m.m.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 februari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningens centrala administration samarbetar med Rinkebyskolan, och brukar ta emot två till tre praoelever från årskurs 8. Eleverna har två veckors prao under vårterminen. Under sin prao-period har de fått genomföra enkätundersökningar på parklekar som del i arbetet med parkleksstrategin, arrangera utbildningsdagar för stadens fritidsledare och genomföra omvärldsbevakning genom att se teaterföreställningar med målgruppen högstadieungdomar. Prao-eleverna har också fått träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i stadshuset och delta vid ett nämndsammanträde.

Utöver de praoelever som kommer till kulturförvaltningens centrala administration i Rinkeby tar kulturförvaltningens verksamheter emot både prao-elever, praktikanter och studenter med verksamhetsförlagd utbildning (VFU).

Kulturförvaltningens erfarenhet från att ha tagit emot prao-elever inom den centrala administrationen är att det är viktigt att avsätta tid för förberedelser, inklusive kontakt med skolan. Att vara handledare kräver tid och engagemang, både innan och under prao-perioden. Resultatet blir ofta bättre om flera olika funktioner på förvaltningen involveras, så att prao-veckan blir så varierande och inspirerande som möjligt.

Kulturförvaltningen upplever att prao-eleverna visar intresse för den demokratiska processen och tycker att det är spännande att få besöka stadshuset och politikerna. En prao-vecka inom den centrala administrationen innehåller ofrånkomligt en hel del teoretiska moment. Därför blir kontakten med skolan viktig för att matcha rätt elev med rätt prao-plats. Förvaltningens erfarenhet är att elever som trivs bättre med praktiska arbetsuppgifter inte tycker att en prao inom den centrala administrationen är så givande.

Kulturförvaltningen anser att det vore bra att, om demokrati-prao införs, ha ett stadsgemensamt förslag/underlag på vad som kan ingå i en sådan prao-period. Det skulle underlätta förberedelserna och kontakterna med skolan.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

3. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
4. Beslutet justeras omedelbart.

Reservation av Jan Jönsson (L), se Reservationer m.m.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 31 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Praktisk arbetslivsorientering (prao) är en viktig pusselbit för ungdomars studie- och yrkesval. I motionen pekas även på behovet av att föra fram staden som en möjlig framtida arbetsgivare.

Utbildningsförvaltningen ser positivt på att de centrala förvaltningarna i Stockholms stad tar emot praoelever från stadens skolor. En förutsättning är dock att förvaltningarna kan tillhandahålla adekvata och meningsfulla arbetsuppgifter. Utbildningsförvaltningens samordnare för skola-arbetsliv har en regelbunden kontakt med stadens förvaltningar och bolag, myndigheter och andra kunskapsintensiva arbetsplatser samt regionen om möjligheterna för både offentliga och privata aktörer med viktiga samhällsuppdrag att kunna ordna praoplatser till stadens elever.

Att, som föreslås i motionen, enbart fokusera på demokratiuppdraget är samtidigt inte förenligt med gällande lagstiftning. Syftet med prao är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval. Genom prao ska eleverna få erfarenheter av yrkeslivet och inblick i hur arbetslivet fungerar, samt hur arbetet i specifika branscher går till.¹

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

Nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2023 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att prao på stadens förvaltningskontor har potential att bidra positivt till ökad förståelse för kommunal förvaltning samt ett ökat intresse för att arbeta i stadens verksamheter. Förvaltningen ser emellertid svårigheter med att kontinuerligt ta emot praoelever. Detta eftersom det i dagsläget inte finns tid och personal att löpande kunna erbjuda handledarskap och meningsfulla arbetsuppgifter till praoelever. Förvaltningen erbjuder redan idag ett stort antal platser för feriejobb och VFU (verksamhetsförlagd utbildning) varje år. Ytterligare en aspekt är att förvaltningen har sekretess inom stora delar av verksamheten. Om praktiska arbetsuppgifter kan kombineras med så kallad jobbskuggning, det vill säga att eleven följer med och observerar arbetet, ser förvaltningen att det är möjligt att ta emot praoelever vid några tillfällen per år.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 februari 2024 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

---

¹ 10 kapitlet 8 a § och 12 kapitlet 8 a § skollagen samt proposition 2017/18:24 Stärkt koppling mellan skola och arbetsliv, sidan 13 och 18.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 januari 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar motionärens förslag att utreda möjlighet till demokratipraoplatser för stadens högstadieelever på stadens förvaltningar. Förvaltningen ser flera fördelar med att högstadieelever ges möjlighet att få kunskap om, och ett inifrånperspektiv på, hur den offentliga förvaltningen fungerar på lokal nivå i en stadsdelsförvaltning. En praoplatser i den centrala delen av stadsdelsförvaltningen ger möjlighet att stärka ungas kunskap om hur beslut fattas och hur invånare, och i synnerhet unga invånare, kan ha inflytande över besluten. En praoelev skulle exempelvis kunna få veta mer om förvaltningens olika ansvarsområden och gränsdragningar gentemot andra nämnder och bolag i staden, om hur nämndprocessen går till, om hur förvaltningen tänker kring och arbetar med sociala hållbarhetsfrågor och kommunikationsinsatser samt hur förvaltningen samverkar med civilsamhället. Denna kunskap kan bidra till att öka det politiska deltagandet och samhällsengagemanget hos de unga. En ökad kunskap om de demokratiska beslutsprocesserna kan också på sikt bidra till att öka valdeltagandet.

Förvaltningen ser också potential i att de unga praoeleverna ges möjlighet att, utifrån sina perspektiv, ge förslag på hur förvaltningen kan förbättras avseende exempelvis dialogarbete och kommunikation på sociala medier.

Vidare ser förvaltningen att förslaget om demokratiprao kan bidra till den framtida kompetensförsörjningen då det ger förvaltningen möjlighet att ge en positiv bild av hur det kan vara att arbeta på lokal nivå i en kommun. Att det är just elever i högstadieåldern som ges möjlighet till demokratiprao är positivt eftersom de står inför att göra sina val till gymnasiet.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation av Christina Tufvesson (L)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande:

Av förvaltningens svar förstår vi att man finner att det kan vara svårt att hitta relevanta arbetsuppgifter åt praoeleverna, samt att man är skeptisk till om en sådan prao, som Liberalerna föreslår, skulle underlätta för eleverna att lära sig mer om den demokratiska processen. Vi tror dock att detta skulle kunna avhjälpas av stadsgemensamma riktlinjer. Som inspiration skulle, innan sådana kommit på plats, arbetsmarknadsförvaltningen kunna ta kontakt med kulturförvaltningen vars praoelever, som får praoa på förvaltningens centrala administration, får träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i Stadshuset samt delta vid nämndsammanträden. Prao-eleverna har visat intresse för den demokratiska processen och tyckt att det varit spännande att få besöka stadshuset och politikerna.

Kulturnämnden

Särskilt uttalande av Isabel Smedberg-Palmqvist (L)

Vi gläds åt förvaltningens positiva gensvar på Liberalernas motion. Att förvaltningens praoelever, som får praoa på förvaltningens centrala administration, får träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i stadshuset samt delta vid nämndsammanträde tyder också på att förvaltningen delar och förstår intentionerna i motionen. Av förvaltningens svar framgår att prao-eleverna visat intresse för den demokratiska processen och tycker att det varit spännande att få besöka stadshuset och politikerna.

Utbildningsnämnden

Reservation av Jan Jönsson (L)

1. Att avslå förvaltningens förslag till beslut
2. Att därutöver anföra följande:

Utbildningsförvaltningen menar att prao ska gå ut på att lära sig yrken, och motsätter sig därför Liberalernas motion. Vi förstår det som att förvaltningen missförstått motionens intention, detta då vi ser att yrken i exempelvis förvaltningsledningar också i högsta grad utgör yrken. Till exempel skulle man från stadens sida kunna ha praoplatser inom rotlar, nämndsekreteriat eller förvaltningsledningsstaber.

Som inspiration skulle utbildningsförvaltningen kunna ta kontakt med kulturförvaltningen vars praoelever, som får praoa på förvaltningens centrala administration, får träffa ansvariga politiker och borgarrådssekreterare i Stadshuset samt delta vid nämndsammanträden. Prao-eleverna har visat intresse för den demokratiska processen och tyckt att det varit spännande att få besöka stadshuset och politikerna och få mer insyn i beslutsprocesserna.